LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

# HE 178/2024 vp ja LA 17/2023 vp
# LVM:n vastine

Liikenne- ja viestintävaliokunta 15.11.2024

Laura Sarlin, neuvotteleva virkamies, Liikenne- ja viestintäministeriö

# Valiokunnalle toimitetut lausunnot

Seuraavat tahot toimittivat valiokunnalle lausunnon hallituksen esitykseen 178/2024 vp ja/tai lakialoitteeseen 17/2023 liittyen:

1. Ahvenanmaan maakunnan hallitus
2. Sisäministeriö
3. Valtiovarainministeriö
4. Ympäristöministeriö
5. Liikenne- ja viestintävirasto
6. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
7. kansanedustaja Pauli Aalto-Setälä
8. Arctia Oy
9. Finnlines Oy
10. HaminaKotka Satama Oy
11. Helsingin Satama Oy
12. Langh Tech Oy Ab
13. Suomen Sisävesiliitto – Insjöfartsförbundet ry
14. Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
15. Suomen Ilmastopaneeli
16. Suomen Laivameklarit ry
17. Suomen Satamat ry
18. Suomen Varustamot ry
19. Suomen Vesitiet ry
20. Venealan Keskusliitto Finnboat ry
21. Viking Line Abp
22. Wasaline/NLC Ferry Oy Ab
23. Wärtsilä Oyj Abp

LVM ottaa vastineessaan kantaa lausunnoissa esitettyihin muutosehdotuksiin tai muihin toimintaa edellyttäviin ehdotuksiin sekä muihin suurempiin huolenaiheisiin.

# Rikkipesuripäästöt: siirtymäajat

**Edustaja Aalto-Setälä:** suljetun kierron rikkipesurivesien päästökiellolle esitetty siirtymäaika on liian pitkä. **Suomen varustamot** ja **Finnlines**: avoimen kierron rikkipesuripäästöille usean (5 ja 4) vuoden siirtymäaikaa.

LVM:n huomiot:

- Ruotsin kanssa yhtenäinen voimaantuloaikataulu helpottaisi päästökielloista viestimistä ja auttaa välttämään päästöjen siirtymisen muualta Suomen aluevesille.
- Suljetun kierron rikkipesuripäästöjen kiellolle esitetty siirtymäaika sallisi aluksen tankkikapasiteetin lisäämisen.
- Alle 1 % mereen päätyvistä rikkipesurivesistä on peräisin suljetun kierron laitteista.
- Vaihto avoimesta suljettuun kiertoon: alus voi täyttää rikkipäästövaatimukset käyttämällä matalarikkistä polttoainetta Suomen aluevesillä liikennöidessään, kunnes se pääsee telakalle rikkipesurin konvertointia varten.

# Rikkipesuripäästöt: suljetun kierron pesuvedet

**Suomen varustamot** ja **Langh Tech**: Suomen tulisi jatkossakin sallia suljetun kierron rikkipesureiden käyttö. **Langh Tech** ja **Wärtsilä**: rikkipesureista on hyötyä myös hiilen talteenottolaitteistojen käytön yhteydessä. **Wärtsilä:** päästökriteereitä päästökieltojen sijaan.

LVM:n huomiot

- Hallituksen esityksessä ei esitetä *rikkipesureiden käyttökieltoa* vaan *pesuvesien päästökieltoa*. Rikkipesurin käyttö olisi edelleen mahdollista vähintään Suomen aluevesien ulkopuolella ja, jos aluksella on riittävä tankkikapasiteetti pesuvesille, myös Suomen aluevesillä.
- Päästökielto ei siten estä rikkipesurista hyötymistä hiilen talteenotossa.
- Suljetun kierron rikkipesureiden pesuvedet sisältävät haitallisia aineita suuremmassa konsentraatiossa kuin avoimen kierron pesuvedet.
- Tärkeää kieltää samat päästöt kuin Ruotsissa ja Tanskassa.
- Päästökielto on päästökriteereitä selkeämpi ratkaisu valvonnan sujuvoittamiseksi ja perusteltu myös varovaisuusperiaatteen näkökulmasta huomioiden pesuvesien sisältämät haitalliset ja rehevöittävät aineet.

# Rikkipesuripäästöt: muut huomiot

**Edustaja Aalto-Setälä**: etävalvonnan käyttöönottoa uudelleen tulisi harkita.

- LVM: Etämittausjärjestelmästä luovuttiin, koska rikkipäästörajojen ylityksiä ei enää havaittu. Satamavaltiotarkastuksissa valvonta tarkoitus kohdistaa riskiperusteisesti.

**Langh Tech**: EUssa harkitaan avoimen kierron pesuvesien päästökieltoa.

- LVM: komissio ei ole esittänyt EU-lainsäädäntöä, jolla kiellettäisiin avoimen kierron pesuvesien päästäminen EU:n alueella. EU osallistuu IMO-keskusteluun siitä, tulisiko rantavaltioiden rajoittaa rikkipesuripäästöjä omilla vesillään.

Valiokunnalle toimitetuista lausunnoista erillisenä asiana LVM haluaa tuoda valiokunnan tietoon, että **Tanskassa on poliittinen sopu suljetun kierron päästöjen kieltämisestä 1.7.2029 alkaen, ei 1.1.2029 alkaen**. Ruotsin osalta HE:ssä esitetyt tiedot voimaantulosta pitävät paikkansa.

# Harmaa vesi: siirtymäaika

**Edustaja Aalto-Setälä:** harmaan veden päästökiellon siirtymäaika liian pitkä.

- LVM: siirtymäaika tarpeen, koska aluksilla ja satamissa voi olla tarpeen tehdä muutostöitä (aluksille lisätankkikapasiteettia ja satamiin harmaan veden vastaanottokapasiteettia). Monet sidosryhmät esittivät 10 v. siirtymäaikaa, mutta LVM pitää 5 vuotta riittävänä.

# Harmaa vesi: muut huomiot

**Suomen Varustamot**: harmaaseen veteen liittyvät päiväkirjamerkinnät sallittava aluksen käymäläjätevesipäiväkirjaan.

- LVM: merkintä tulisi tehdä aluksen konepäiväkirjaan *tai muuhun aluksen päiväkirjaan*, mikä kattaa aluksen käymäläjätevesipäiväkirjan.

**Venealan keskusliitto Finnboat:** huviveneet rajattava harmaan veden päästökiellon ulkopuolelle.

- LVM: huviveneet on rajattu ehdotetun harmaan veden päästökieltoa MYSL 5 luvun 1 a §:n ulkopuolelle, mutta HE:n vaikutusarviojaksoon on jäänyt valitettava virhe, koska ehdotetulla päästökiellolla ei ole vaikutuksia huviveneisiin. HE s. 44:

> Arvion mukaan jonkinlainen lisäasennustarve voisi enimmillään koskea noin ~~3 000 alusta tai venettä. Lisäasennustarve koskisi enimmillään noin tuhatta huvivenettä,~~ 30 huvialusta, eli yli 24 metriä pitkiä aluksia jotka saavat kuljettaa vähintään 15 henkilöä, noin 250 alusrekisterin alusta pois lukien ulkomaan liikenteen alukset sekä noin 1500 Suomen satamissa vuosittain käyvää ulkomaan liikenteen alusta.

# Päästökiellot: jäänmurtajat

**Arctia**: olemassa olevat jäänmurtajat rajattava käymäläjäteveden ja harmaan veden päästökieltojen ulkopuolelle.

- LVM: Jatkovalmistelussa tehtiin lisäys, jonka mukaan ”päästökieltoa ei sovelleta ennen vuotta 1990 rakennettuihin aluksiin, jotka tuottavat Väylävirastolle jäämurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimuspohjaisesti”. Väylävirasto arvion mukaan tämä rajaus riittää varmistamaan, ettei päästökiellosta aiheudu ongelmia jäänmurtajille.

# Aluspäästökiellot: vastaanottojärjestelyt satamissa

**Suomen varustamot, Suomen Vesitiet** ja **Arctia**: satamille vastaanottopakko ja jätevedet ei erityismaksua -järjestelmän piiriin. **Suomen varustamot** ja **Suomen vesitiet**: vastaava kv. vaikuttaminen Itämerellä.

- LVM: MYSL 9:1 edellyttää jo, että satamassa riittävä vastaanotto satamaa tavanomaisesti käyttävistä aluksista peräisin oleville jätteille. Käymäläjätevedelle on vastaanottopakko; harmaa vesi yleensä mahdollista vastaanottaa samalla. Harmaan veden vastaanottopakkoa ei ole esitetty, koska alusten tarpeet vaihtelevat. Koska HE:ssä ei esitetä vastaanottopakkoa, ei ehdoteta myöskään harmaata vettä ei erityismaksua -järjestelmän (MYSL 10:4.1) piiriin.

# FuelEU Maritime -asetusta täydentävä sääntely (1/2)

- FuelEU Maritime = Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annettu EU-asetus

**Edustaja Aalto-Setälä**: saaripoikkeusta tulisi harkita vielä.

- LVM: lievennetään Ahvenanmaan-liikenteelle EU-sääntelystä aiheutuvia lisäkustannuksia; huoltovarmuuskysymys. Vaikutus Merenkurkulle ei ole vastaava. Ajallisesti (2025–2029) ja alustyyppien osalta rajoitettu soveltaminen, rajallinen ympäristövaikutus. Vastaava poikkeus päästökaupassa.

**HaminaKotka Satama:** satamanpitäjille lisätyötä ja tehtäviä, vaikuttaa myös asiakashintoihin.

- LVM: Vain satamalla on ilmoituksia varten tarvittavat tiedot satamakäynneistä. Jos viranomainen syöttäisi tiedot, sen pitäisi ensin saada ne sataman pitäjältä. Tiedonvaihdon tulisi olla mahdollisimman sujuvaa ja mahdollisimman pitkälle automatisoitua (komission säädökset ja tietojärjestelmien rakentaminen).

# FuelEU Maritime -asetusta täydentävä sääntely (2/2)

**Wärtsilä:** ohjeistus oletuspäästökertoimia matalampien khk-päästöjen sertifioinnille. EU-järjestelmän uudelleentarkastelu IMO-toimista sopimisen jälkeen.

- LVM: Komissio vastaa asetukseen liittyvistä ohjeistuksista. Tärkeää, että EU-sääntelyn tarpeellisuutta arvioidaan parhaillaan neuvoteltavia IMO-toimia vasten asetuksen 30 artiklan mukaisesti.

**Suomen Biokierto ja Biokaasu**: kansallisia toimia uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden saatavuuden varmistamiseksi meriliikenteessä.

- LVM: tärkeä asia, johon LVM vaikuttaa osaltaan.

# Jakeluinfra-asetusta täydentävä sääntely, maasähkö (1/2)

**Suomen satamat, HaminaKotka Satama ja Helsingin Satama:** huolia maasähkön rakentamiseen myönnettävän taloudellisen tuen riittävyydestä ja jatkuvuudesta.

- LVM: tavoitteena, että EU-rahoitusta haettaisiin ja saataisiin jatkossakin. Rahoitusinstrumentit saattavat muuttua.

**Suomen satamat** ja **Helsingin satama:** maasähkölle alennettu verokanta

- LVM tukee ja pyrkii edistämään alennettua verokantaa. VM:n valmisteluvastuu.

**Suomen satamat**: yhtenäinen tulkinta sille, mitkä vuodet huomioidaan maasähkön syöttötarpeen määrittävän kolmen vuoden keskiarvon laskennassa.

- LVM toivoo komissiolta ohjeistusta, jolla edistettäisiin yhtenäistä tulkintaa EU:n alueella. Komission on tarkoitus julkaista vastauksia asetuksen tulkintaa koskeviin kysymyksiin lähiaikoina. Viime kädessä Liikenne- ja viestintävirasto arvioi toimivaltaisena viranomaisena.

# Jakeluinfra-asetusta täydentävä sääntely, maasähkö (2/2)

**HaminaKotka Satama:** maasähkön käyttövelvoite aluksille; satamille tarvittaessa lisäsiirtymäaika; standardit.

- LVM: FuelEU Maritimessa on asetettu aluksille maasähkön seuraamusuhkainen käyttövelvoite. Poikkeaminen sallittu, jos aluksella on käytössä jokin nollapäästöteknologia. Maasähkön kysynnän ennakointi edellyttää vuoropuhelua sataman käyttäjien kanssa. Maasähkön edullisuus kannustaa sen käyttöön ja aluksen tekniikan päivittämiseen. Jakeluinfra-asetuksessa asetetaan standardeja maasähkön syötölle satamissa. Kansalliset lisäsiirtymäajat eivät ole mahdollisia, koska jakeluinfra-asetus edellyttää maasähkön syötön tarjoamista vuodenvaihteesta 2029–2030 alkaen.

# Muut huomiot

**Varsinais-Suomen ELY-keskus**: VARELYlle laajemmat tiedonsaantioikeudet alusten purkamiseen liityen; lisäresurssien tarve.

- LVM: YM:tä konsultoitu, koska YM vastaa jätelaista ja ohjaa ELYjen Y-vastuualueita. VARELYn esittämät pykälämuutokset eivät ole välttämättömiä, koska Suomen ainut aluspurkamo sijaitsee VARELYn vastuualueella eli VARELY saa niistä tiedon. Lisäksi tehtävät siirtynevät VARELYltä uudelle valtakunnalliselle virastolle 1.1.2026 eli puoli vuotta sääntelyn voimaantulon jälkeen. Viranomaisresurssien osalta LVM viittaa talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjaukseen.

**Suomen sisävesiliitto**: yleisiä huomioita Suomen liikennejärjestelmästä ja sisävesistä

- LVM: huomiot eivät liity merenkulun ympäristönsuojelulakiin eivätkä esitetyt ongelmallisuudet ole korjattavissa merenkulun ympäristönsuojelulailla tai sen liitelaeilla.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

# Kiitos